

ПЕРЕЛІК ЗАХИЩЕНИХ ДИСЕРТАЦІЙ У 2018 РОЦІ

Дисертації, захищені в спеціалізованій ученій раді Д 26.054.01 Київського національного лінгвістичного університету

Зінуква Н. В. Методична система навчання студентів магістратури усного перекладу у зовнішньоекономічній сфері (на матеріалі англійської та української мов). – Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика навчання: германські мови.

У дисертації обґрунтовано теоретико-методичні засади методики навчання студентів магістратури усного перекладу у зовнішньоекономічній сфері, які (засади) реалізовано в концепції формування фахової компетентності усного перекладача, що включає зміст і структуру фахової компетентності усного перекладача, типологію і систему вправ для навчання послідовного перекладу у зовнішньоекономічній сфері, модель організації навчання здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти послідовного перекладу у зовнішньоекономічній сфері.

Запропонована в дослідженні концепція ґрунтується на засадах суб'єктно-синергетичного, когнітивного та компетентнісного підходів, кожен з яких формує певну професійну якість перекладацької особистості, урахуванні вимог до сучасного усного перекладача, специфіки й функцій його діяльності у зовнішньоекономічній сфері, новітніх досягненнях методики навчання перекладу.

Теоретично обґрунтовано методичну систему формування фахової компетентності усного перекладача у послідовному перекладі у зовнішньоекономічній сфері, яка відповідає кінцевим цілям навчання, має єдину структуру формування перекладацьких навичок, умінь і здатностей, побудована на типових ситуаціях реальної професійної діяльності і організована відповідно до виокремлених етапів перекладацької діяльності.

У дослідженні представлена система вправ з певною послідовністю їх виконання на трьох етапах навчання, які відображають послідовність дій усного перекладача у фазі прийняття перекладацького рішення. Система вправ спрямована на розвиток комплексу психолінгвістичних механізмів породження тексту перекладу і відповідає кінцевим цілям навчання усного перекладу магістрів-філологів.

Ефективність розробленої методики перевірено під час експериментального навчання, в якому доведено її здатність забезпечити високий рівень формування фахової компетентності усного перекладача у послідовному перекладі зовнішньоекономічної сфери у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, що дозволило укласти методичні рекомендації для організації процесу навчання за розробленою методикою.

Ключові слова: послідовний переклад, фахова компетентність усного перекладача, студенти магістратури, психолінгвістична методологія, зовнішньоекономічна сфера, білінгв, перекладацька стратегія.

Корнєва З.М. Система професійно орієнтованого англомовного навчання студентів технічних спеціальностей у вищих навчальних закладах. – Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика навчання: германські мови.

У дисертації вперше у методичній науці теоретично обґрунтовано й розроблено систему професійно орієнтованого англомовного навчання студентів технічних спеціальностей

закладів вищої освіти (ЗВО) й реалізовано їх у відповідній концепції, яка включає структуру, послідовність та зміст формування міжкультурної професійно орієнтованої іншомовної комунікативної компетентності (МПОІКК) студентів ЗВО технічного профілю, ієрархізовано принципи формування зазначеної компетентності, визначено метод (конструктивістське комбіноване навчання) та у його межах види експериментальної навчальної діяльності та моделі організації навчального процесу для кожного етапу навчання англійської мови професійного спрямування у ЗВО технічного профілю. Ефективність запропонованої методики перевірено і підтверджено в ході експериментального навчання. Сформульовано методичні рекомендації щодо використання методу конструктивістського комбінованого навчання англійської мови професійного спрямування студентів технічних спеціальностей, які знайшли своє практичне втілення у навчальному процесі чотирьох закладів вищої освіти.

Ключові слова: формування міжкультурної професійно орієнтованої іншомовної комунікативної компетентності, принципи навчання, етапізація та аспектизація навчального процесу, метод конструктивістського комбінованого навчання, експериментальні види навчальної діяльності, модель навчального процесу

Биконя О. П. Теоретико-методичні засади самостійної позааудиторної роботи з англійської мови студентів економічних спеціальностей. – Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика навчання: германські мови.

Дисертацію присвячено розробленню теоретико-методичних засад організації самостійної позааудиторної роботи студентів економічних спеціальностей з англійської мови, зокрема з оволодіння англомовними компетентностями у діловому говорінні та письмі з використанням мультимедійного електронного посібника.

На основі критичного аналізу наукової літератури з проблеми дослідження та проведеного анкетування серед фахівців і студентів економічних спеціальностей у роботі з'ясовано специфіку використання англійської мови у діловій сфері спілкування; організації самостійної позааудиторної роботи у навчанні студентів англійської мови; виокремлено ситуації ділового спілкування, у яких фахівці економічних спеціальностей беруть участь частіше, визначено засіб навчання.

Розроблено концептуальні засади організації самостійної позааудиторної роботи майбутніх економістів у процесі навчання ділового англомовного говоріння та письма.

Провідними підходами до самостійного позааудиторного навчання англомовного ділового говоріння та письма з використанням мультимедійного електронного посібника виділено системний, компетентнісний, рефлексивний, особистісно-діяльнісний і ситуаційний підходи.

Виокремлено основні етапи самостійного позааудиторного навчання англомовного ділового говоріння та письма з використанням мультимедійного електронного посібника (організаційний, навчальний і контрольний).

У ході дослідження було визначено психолого-педагогічні та методичні передумови ефективної самостійної позааудиторної роботи майбутніх економістів з оволодіння діловим англомовним говорінням та письмом.

Здійснено науковий аналіз методичних основ самостійного позааудиторного навчання студентів економічних спеціальностей англомовного ділового говоріння та письма. Описано цілі та зміст основ самостійного позааудиторного навчання студентів економічних спеціальностей англомовного ділового говоріння та письма.

Конкретизовано вимоги до володіння студентами економічних спеціальностей компетентностями у діловому говорінні та письмі на рівні B2.2 у самостійній позааудиторній роботі.

Подано лінгвістичну характеристику англomовного ділового говоріння (діалогічного й монологічного мовлення) та письма згідно з визначеними ситуаціями ділового спілкування. Було виокремлено типи та види діалогів ((ділові контактні (етикетна бесіда, знайомство партнерів, інтерв'ю / співбесіда, інтерв'ю з доповідачем, ділова бесіда (начальника з робітником, колегами, партнерами для обміну думками чи пропозиціями), світська бесіда (перед переговорами / перемовинами) й дистантні розмови (телефонні розмови), дискусії (дискусії щодо оформлення та підписання контрактів та угод, дискусії щодо спірного питання протягом засідання (дискусійні наради), дискусії щодо вирішення або прийняття рішення, обговорення питань (перемовини під час переговорів)) і монологів (діловий монолог-оповідь, ділова доповідь-презентація, ділове телефонне голосове повідомлення (монолог-повідомлення), монолог головуючого, діловий монолог-звіт).

Здійснено аналіз лінгвістичних характеристик ділового писемного мовлення, зокрема ділових листів, резюме (CV), факсів, ділових контрактів та угод, звітів, тез доповідей, анотацій (резюме), простих есе (Five Paragraph Essay), різних видів повідомлень.

Обґрунтовано теоретичні засади використання мультимедійного електронного посібника під час самостійної позааудиторної роботи майбутніх економістів у навчанні англomовного ділового говоріння та письма, а саме: здійснено характеристику мультимедійного електронного посібника як засобу організації самостійного позааудиторного навчання англomовного ділового говоріння та письма, визначено загальні та спеціальні вимоги до цього засобу навчання, з'ясовано його основні функції, методичні особливості використання у формуванні англomовних компетентностей у діловому говорінні та письмі, розглянуто питання щодо контролю і самоконтролю рівня володіння продуктивними компетентностями у самостійній позааудиторній роботі з використанням мультимедійного електронного посібника.

Визначено об'єкти контролю та критерії оцінювання рівня сформованості продуктивних компетентностей у самостійній позааудиторній роботі з огляду на ситуації ділового спілкування. Подано критеріальну шкалу оцінювання ділового англomовного монологічного, діалогічного та писемного мовлення студентів.

Створено й обґрунтовано методику самостійного позааудиторного навчання студентів економічних спеціальностей англomовного ділового говоріння та письма з використанням мультимедійного електронного посібника "Cool Businessman". Дібрано навчальний матеріал для самостійної позааудиторної роботи майбутніх економістів над формуванням англomовних компетентностей у говорінні та письмі засобами мультимедійного електронного посібника; обґрунтовано структуру і зміст мультимедійного електронного посібника "Cool Businessman" для самостійної позааудиторної роботи майбутніх економістів над формуванням англomовних компетентностей у говорінні та письмі; розроблено систему вправ і завдань для самостійного позааудиторного оволодіння діловим англomовним говорінням і письмом майбутніми економістами, описано особливості її реалізації в мультимедійному електронному посібнику; створено модель організації самостійної позааудиторної роботи майбутніх економістів у оволодінні англomовним говорінням та письмом з використанням мультимедійного електронного посібника.

Під час укладання цієї моделі було враховано етапи навчання ділового говоріння та письма (рецептивний, репродуктивно-продуктивний і творчий), рівні автономії студентів (часткову автономію з внутрішнім самоконтролем та із зовнішнім автоматизованим контролем, напівавтономію та умовно повну автономію) та спосіб управління (з жорстким управлінням (безпосередньо керована ззовні); з відносно жорстким характером управління (частково керована ззовні); з гнучким управлінням (керована студентом)) їх навчальною діяльністю під час самостійного позааудиторного навчання говоріння та письма з використанням мультимедійного електронного посібника.

Експериментально доведено ефективність розробленої методики і визначено оптимальний рівень автономії в навчанні англomовного ділового діалогічного, монологічного та писемного

мовлення під час організації самостійної позааудиторної роботи студентів економічних спеціальностей з оволодіння англійськими компетентностями у діловому говорінні та письмі.

За результатами дослідження підготовлено методичні рекомендації щодо організації процесу самостійного позааудиторного навчання студентів економічних спеціальностей з оволодіння англійськими компетентностями у діловому говорінні та письмі засобами мультимедійного електронного посібника.

Ключові слова: самостійна позааудиторна робота, англійська мова, ділова англійська мова, ділове говоріння та письмо, ділове діалогічне мовлення, ділове монологічне мовлення, ділове писемне мовлення, студенти економічних спеціальностей, автономія, мультимедійний електронний посібник.

Осадча Н. В. Формування у старшокласників лінгвосоціокультурної компетентності в англійському читанні на уроках країнознавства. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика навчання: германські мови.

Дисертацію присвячено розв'язанню проблеми формування у старшокласників лінгвосоціокультурної компетентності (ЛСКК) в англійському читанні на уроках країнознавства.

У роботі теоретично обґрунтовано й практично розроблено методику формування у старшокласників ЛСКК в англійському читанні на уроках країнознавства з використанням розроблених навчальних матеріалів. Визначено поняття ЛСКК в англійському читанні на уроках країнознавства, котру розглянуто як сукупність лінгвосоціокультурних знань, навичок і вмінь, які забезпечують здатність старшокласників орієнтуватися в структурно-смысловій організації тексту з лінгвосоціокультурним потенціалом, розпізнавати, адекватно розуміти та критично інтерпретувати лінгвосоціокультурну інформацію, вміщену в тексті, та готовність випускників профільної школи вступати в міжкультурну комунікацію. Сформульовано й описано склад та структуру ЛСКК в англійському читанні на уроках країнознавства. Проаналізовано психологічні особливості учнів профільної школи та уточнено зміст формування здатності та готовності до міжкультурного спілкування як компоненту ЛСКК у старшокласників, включаючи спостережливість, сенсифікацію, зіставлення рідної та іншої культур, аналіз їх відмінностей, рефлексію, емпатію, толерантність, неупередженість та доброзичливість, якими учень школи філологічного профілю повинен оволодіти в освітньому процесі. У межах дослідження проведено аналіз посібників з країнознавства, відібрано корпус текстів на основі запропонованих критеріїв. Визначено вимоги до вправ формування у старшокласників ЛСКК в англійському читанні на уроках країнознавства. На основі описаних теоретичних положень розроблено підсистему вправ для формування у старшокласників ЛСКК в англійському читанні на уроках країнознавства, а також укладено модель організації навчання на її основі, створено авторську програму до курсу за вибором "Країнознавство" для 11 класу.

Ефективність розробленої методики було доведено в ході експерименту та підтверджено статистичними методами. За результатами експериментального навчання сформульовано методичні рекомендації щодо організації роботи з формування у старшокласників ЛСКК в англійському читанні на уроках країнознавства.

Ключові слова: лінгвосоціокультурна компетентність, читання, країнознавчий текст, країнознавство, культурологічний підхід.

Володько А. М. Методика навчання майбутніх перекладачів усного послідовного науково-технічного перекладу (німецька та українська мови). – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика навчання: германські мови.

Дисертацію присвячено вирішенню проблеми навчання майбутніх перекладачів усного послідовного науково-технічного перекладу. На підставі аналізу наукової літератури та сучасного стану навчання майбутніх перекладачів у роботі теоретично обґрунтовано, практично розроблено та експериментально перевірено методику навчання усного послідовного науково-технічного перекладу з використанням ділової гри та з урахуванням готовності студентів до навчання та виконання завдань, що імітують реальну професійну перекладацьку ситуацію проблемного та проблемно-пошукового характеру. Конкретизовано цілі та складники змісту навчання усного послідовного перекладу студентами четвертого курсу. Уточнено та сформульовано власне визначення понять “усний послідовний переклад” та “навчання усного послідовного перекладу” у підготовці студентів мовних спеціальностей вищого навчального закладу.

Досліджено компоненти перекладацької компетентності, які сформовані до початку навчання та формуються під час навчання усного послідовного перекладу. Проаналізовано особливості усного послідовного науково-технічного перекладу. Визначено компоненти психологічного змісту усного послідовного перекладу та компоненти готовності студентів до навчання усного послідовного перекладу. Досліджено особливості наукового дискурсу, проведено лінгвістичний аналіз автентичних текстів та обґрунтовано необхідність використання автентичних АВМ та текстів для підвищення ефективності навчання.

У межах дослідження уточнено етапи, розроблено підсистему вправ і модель навчання усного послідовного науково-технічного перекладу. Ефективність впровадженої методики навчання перевірено та доведено експериментально. Сформульовано методичні рекомендації щодо навчання майбутніх перекладачів усного послідовного науково-технічного перекладу.

Ключові слова: майбутні перекладачі, усний послідовний переклад, усний послідовний науково-технічний переклад, перекладацька компетентність, готовність до навчання.

Коробова Ю. В. Методика навчання майбутніх учителів англійської мови мовленнєвої адаптації. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання: германські мови.

Дисертацію присвячено розв’язанню проблеми навчання мовленнєвої адаптації майбутніх учителів англійської мови – студентів третіх курсів ВНЗ.

У роботі проаналізовано сучасний стан проблеми формування вмінь професійно орієнтованого говоріння в педагогічній теорії та практиці. Досліджено теоретичні передумови формування вмінь мовленнєвої адаптації в майбутніх учителів англійської мови на заняттях із навчальної дисципліни “Практика усного та писемного мовлення англійської мови”: визначено зміст навчання мовленнєвої адаптації майбутніх учителів англійської мови, конкретизовано та науково обґрунтовано сутність понять “мовленнєва адаптація” і “комплексна мовленнєва адаптація”, виокремлено найбільш ефективні шляхи покращення сприйняття навчальної інформації учнями.

У межах дослідження виокремлено принципи відбору навчальних матеріалів, відібрано відповідний навчальний матеріал для формування вмінь мовленнєвої адаптації; теоретично обґрунтовано і практично розроблено підсистему вправ і модель навчання студентів мовленнєвої адаптації. За допомогою проведеного експериментального навчання доведено загальну ефективність розробленої методики, визначено її оптимальний варіант, сформульовано методичні рекомендації щодо навчання мовленнєвої адаптації майбутніх учителів англійської мови.

Ключові слова: мовленнєва адаптація, підсистема вправ для формування вмінь мовленнєвої адаптації, англійськомовне професійно орієнтоване говоріння, функції мовлення вчителя на уроці, майбутні вчителі англійської мови.

Гудима Ю. П. Формування у майбутніх учителів англійської мови навчально-стратегічної компетентності в діалогічному мовленні. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика навчання: германські мови.

Дисертацію присвячено розв'язанню проблеми формування у майбутніх учителів англійської мови навчально-стратегічної компетентності в діалогічному мовленні.

У роботі теоретично обґрунтовано й практично розроблено методику формування навчально-стратегічної компетентності у процесі діалогічного мовлення, з використанням розроблених навчальних матеріалів. Визначено поняття навчально-стратегічної компетентності у діалогічному мовленні, котру розглянуто як здатність та готовність студента, який вивчає іноземну мову, до усвідомленого, ефективного та самостійного навчання й управління процесом іншомовного спілкування у діалогічній формі, що передбачає постановку цілей комунікативного завдання студентом, самоконтроль та самооцінку результатів, а також здатності мовця компенсувати в ході розмови недостатність знання мови та / або мовленнєвого і соціального досвіду спілкування іноземною мовою. Сформульовано й описано поняття та структуру навчально-стратегічної компетентності. Проаналізовано психологічні особливості формування навчально-стратегічної компетентності в англомовному діалогічному мовленні. Охарактеризовано зміст і структуру пам'яток. У межах дослідження проведено аналіз підручників / навчально-методичних комплексів з англійської мови щодо реалізації навчально-стратегічної компетентності у діалогічному мовленні.

Визначено вимоги до вправ та сформульовано поняття “вправи для формування навчально-стратегічної компетентності в англомовному діалогічному мовленні”. На основі описаних теоретичних положень розроблено підсистему вправ для формування в майбутніх учителів навчально-стратегічної компетентності у процесі навчання діалогічного мовлення, а також укладено модель організації навчання на її основі.

Ефективність розробленої методики було доведено в ході експерименту та підтверджено статистичними методами. За результатами експериментального навчання сформульовано методичні рекомендації щодо організації роботи з формування у майбутніх учителів англійської мови навчально-стратегічної компетентності у діалогічному мовленні.

Ключові слова: навчально-стратегічна компетентність, діалогічне мовлення, прямі та непрямі стратегії, пам'ятка, майбутні вчителі англійської мови.

Гутник В. М. Формування фонетичної компетенції у майбутніх учителів німецької мови у комунікативному вступному корективному курсі. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика навчання: германські мови.

Дисертацію присвячено вирішенню проблеми формування фонетичної компетенції в майбутніх учителів німецької мови на початковому ступені навчання та вивчення іноземної мови, зокрема, в комунікативному вступному корективному курсі.

У роботі проаналізовано сучасний стан розвитку наукової думки з проблеми формування фонетичної компетенції в комунікативному вступному корективному курсі: досліджено психолінгвістичні, психологічні та дидактичні передумови цього процесу, уточнено зміст і структуру фонетичної компетенції та її складників.

У межах дослідження відібрано матеріали для формування фонетичної компетенції в комунікативному вступному корективному курсі, теоретично обґрунтовано й практично розроблено підсистему вправ для формування фонетичної компетенції в комунікативному вступному корективному курсі, запропоновано циклічно-концентричну модель процесу формування фонетичної компетенції в комунікативному вступному корективному курсі.

Ефективність розробленої методики формування фонетичної компетенції в комунікативному вступному корективному курсі доведено експериментально.

За результатами експерименту сформульовано методичні рекомендації щодо формування фонетичної компетенції в комунікативному вступному корективному курсі.

Ключові слова: комунікативний вступний корективний курс, фонетична компетенція, фонетичні навички, фонетичні знання, фонетична усвідомленість, фосилізація вимови, “фільтр” рідної мови, деформовані ненормативні фонетичні навички, диференційна чутливість, навчальне “плато”, навчальна автономія, майбутні вчителі німецької мови.

Мартиненко О. Є. Методика формування англомовної компетентності майбутніх перекладачів в аудіюванні в умовах заочної форми навчання. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика навчання: германські мови.

Дисертацію присвячено вирішенню проблеми формування у майбутніх перекладачів англомовної компетентності в аудіюванні в умовах заочної форми навчання. У роботі розглянуто методичні підходи формування у майбутніх перекладачів англомовної компетентності в аудіюванні в умовах заочної форми навчання, а також принципи навчання, які лягли в основу методики навчання студентів англомовного аудіювання текстів різних жанрів (інтерв’ю, фрагментів лекцій, новин і оголошень); уточнено зміст і структуру компетентності в аудіюванні, а також визначено практичну, розвивальну, виховну, лінгвосоціокультурну і професійну мету навчання аудіювання текстів різних жанрів; виділено специфічні знання, навички, вміння, комунікативні здібності і стратегії аудіювання, якими мають оволодіти майбутні перекладачі; визначено труднощі аудіювання текстів різних жанрів: труднощі, пов’язані з умовами сприймання аудіотексту; індивідуально-особистісні труднощі; труднощі, пов’язані з мовними особливостями аудіотекстів різних жанрів; запропоновано стратегії аудіювання, націлені на подолання цих труднощів; розглянуто особливості формування англомовної компетентності в аудіюванні майбутніх перекладачів з точки зору лінгвістичних, лінгвopsихологічних, фізіологічних та психічних особливостей мовлення носіїв мови; описано етапи сприйняття усного повідомлення та механізми аудіювання; проведено огляд використаних діяльностей і ресурсів електронного кейсу з аудіювання з предмету “Перша іноземна мова” (англійська), який містить комплекс вправ для формування у майбутніх перекладачів англомовної компетентності в аудіюванні у віртуальному навчальному середовищі Moodle.

Відповідно до визначених критеріїв відбору аудіоматеріалів для навчання аудіювання майбутніх перекладачів відібрано навчальний матеріал; теоретично обґрунтовано і практично розроблено підсистему вправ для навчання майбутніх перекладачів англомовного аудіювання текстів різних жанрів (інтерв’ю, фрагментів лекцій, новин і оголошень) в умовах заочної форми навчання та укладено модель організації навчання на її основі. Експериментально доведено ефективність розробленої методики і визначено її оптимальний варіант. Сформульовано методичні рекомендації щодо організації навчання майбутніх перекладачів англомовної компетентності в аудіюванні в умовах заочної форми навчання.

Ключові слова: англомовна компетентність в аудіюванні, майбутні перекладачі, заочна форма навчання, віртуальне навчальне середовище Moodle, інтерв’ю, фрагменти лекцій, новини, оголошення, електронний кейс, стратегії аудіювання.

Безвін Ю. Г. Формування соціокультурної компетентності у майбутніх викладачів англійської мови засобами проектної діяльності. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика навчання: германські мови.

Дисертацію присвячено вирішенню проблеми формування соціокультурної компетентності у майбутніх викладачів англійської мови засобами проектної діяльності. У роботі розглянуто методичні особливості формування соціокультурної компетентності у майбутніх викладачів англійської мови, які лягли в основу відповідної методики; визначено мету та компоненти змісту соціокультурної компетентності у майбутніх викладачів англійської мови; обґрунтовано

доцільність використання англійських веб-сайтів журнальних та газетних видань у якості джерела актуальної соціокультурної інформації; доведено доцільність використання статей-новин як лінгвосоціокультурного матеріалу та уточнено поняття “стаття-новина”; розглянуто проектну діяльність і, зокрема, інформаційно-дослідницький проект як засіб формування соціокультурної компетентності у майбутніх викладачів англійської мови.

У межах дослідження проведено відбір матеріалу для формування соціокультурної компетентності у майбутніх викладачів англійської мови у ході реалізації проектної діяльності; теоретично обґрунтовано і розроблено систему вправ для формування соціокультурної компетентності у майбутніх викладачів англійської мови у ході реалізації проектної діяльності та укладено модель організації навчання на її основі. Експериментально доведено ефективність створеної методики та визначено її оптимальний варіант. Укладено методичні рекомендації щодо формування соціокультурної компетентності у майбутніх викладачів англійської мови засобами проектної діяльності.

Ключові слова: соціокультурна компетентність, лінгвосоціокультурний матеріал, соціокультурна інформація, майбутній викладач англійської мови, проектна діяльність, інформаційно-дослідницький проект, стаття-новина, англійські веб-сайти газетних та журнальних видань.

Учений секретар – доктор пед. наук, професор О. Б. Бігич

**Дисертації,
захищені в спеціалізованій ученій раді К 26.001.49
Національного університету імені Тараса Шевченка**

Дружченко Т. П. Методика диференційованого навчання англійського усного монологічного мовлення майбутніх юристів. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови).

Дисертація присвячена теоретичному обґрунтуванню, розробленню та експериментальній перевірці методики диференційованого навчання англійського усного монологічного мовлення майбутніх юристів.

У роботі було проведено діахронний аналіз теоретичного та практичного аспектів проблеми упровадження диференційованого навчання іноземної мови в цілому та усного монологічного мовлення зокрема; досліджено стан проблеми диференційованого навчання іноземної мови студентів спеціальності “Право” у ЗВО України; схарактеризовано лінгвальні та екстралінгвальні особливості англійського усного монологічного мовлення майбутніх правознавців. Визначено методичні засади та обґрунтовано зміст диференційованого навчання майбутніх юристів англійського усного монологічного мовлення, здійснено добір навчального матеріалу, визначено одиниці добору: мовні одиниці (фонетичні, лексичні, граматичні), надфразові єдності, цілісні тексти; розроблено підсистему вправ (диференціація змісту яких залежить від рівня самостійності підгрупи) та створено модель організації процесу диференційованого навчання англійського усного монологічного мовлення. Ефективність розробленої методики перевірено й підтверджено в ході експериментального навчання, за результатами якого укладено методичні рекомендації до диференційованого навчання майбутніх юристів англійського усного монологічного мовлення.

Ключові слова: усне монологічне мовлення, диференційоване навчання, самостійність, підсистема вправ та завдань, етапність у формуванні монологічних умінь, мовленнєва компетентність, професійне спілкування, майбутні юристи.

Тарасюк Н. М. Формування у майбутніх інженерів-будівельників англомовної лексико-граматичної компетентності у читанні. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови).

Дослідження присвячено розв'язанню проблеми формування у майбутніх інженерів-будівельників англомовної лексико-граматичної компетентності у читанні на базі ескізного будівельного проекту як вербально-візуального комплексу. У роботі конкретизовано поняття “англомовна лексико-граматична компетентність майбутніх інженерів-будівельників у читанні”, схарактеризовано її компонентний склад, визначено теоретичні передумови її формування, описано ескізний будівельний проект як вербально-візуальний комплекс. Удосконалено критерії відбору навчального матеріалу, розроблено модель організації навчання для формування англомовної лексико-граматичної компетентності у читанні, обґрунтовано та створено підсистему вправ, спрямовану на формування у майбутніх інженерів-будівельників англомовної лексико-граматичної компетентності у читанні. Ефективність розробленої методики перевірено й підтверджено в ході експериментального навчання. Запропоновані методичні рекомендації щодо організації процесу навчання для формування зазначеної компетентності.

Ключові слова: англомовна лексико-граматична компетентність у читанні, ескізний будівельний проект, вербально-візуальний комплекс, підсистема вправ.

Жовнич О. В. Методика навчання професійно орієнтованого англомовного писемного спілкування майбутніх журналістів засобами блогтехнологій. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови).

Дисертацію присвячено проблемі навчання професійно орієнтованого англомовного писемного спілкування майбутніх журналістів із застосуванням засобів блог-технологій. З'ясовано сутність і специфіку професійно орієнтованого спілкування, висвітлено лінгводидактичні основи англомовного писемного спілкування журналістів. Доведено, що найбільш доцільними в навчанні майбутніх журналістів, з огляду на специфіку їхньої подальшої професійної діяльності, є засоби блог-технологій, які за функціональним призначенням розподілені на три типи (блог викладача, блоги студентів, блог групи). Визначено зміст навчання англомовного писемного спілкування журналістів і методичні принципи, які доцільно враховувати в процесі формування компетентності студентів в англомовному писемному спілкуванні. Виявлено критерії відбору навчального матеріалу для формування компетентності майбутніх журналістів у англомовному писемному спілкуванні. Побудовано модель навчання майбутніх журналістів, що передає оптимальні взаємозв'язки і співвідношення компонентів цього процесу. Розроблено систему вправ і завдань, спрямовану на формування умінь створювати писемні висловлювання різних функціональних типів мовлення для навчання професійно орієнтованого англомовного писемного спілкування засобами блогтехнологій, яка реалізується у шість етапів: підготовчий, мотиваційно-настановчий, організаційний, операційно-діяльнісний, продуктивно-творчий, рефлексивно-оцінний. За допомогою експериментального навчання доведено ефективність створеної моделі та розробленої методики. Підготовлено навчально-методичний посібник щодо організації навчання професійно орієнтованого англомовного писемного спілкування майбутніх журналістів засобами блогтехнологій у закладах вищої освіти.

Ключові слова: іншомовне писемне спілкування, компетентність в англомовному писемному спілкуванні, методика професійно орієнтованого навчання англомовного писемного спілкування, майбутні журналісти, інформаційно-комунікаційні технології, блог-технології, функціональні типи мовлення.

Задорожна О. І. Формування в майбутніх лікарів німецькомовних комунікативних стратегій в рецептивних видах мовленнєвої діяльності. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови).

Дисертація присвячена теоретичному обґрунтуванню, розробленню та апробації методики формування в майбутніх лікарів німецькомовної стратегічної компетентності в рецептивних видах мовленнєвої діяльності. У роботі здійснено аналіз специфіки німецькомовного професійно орієнтованого спілкування майбутніх лікарів у рецептивних видах мовленнєвої діяльності; визначено зміст німецькомовної стратегічної компетентності майбутніх лікарів в аудіюванні та читанні; обґрунтовано особливості організації навчальної автономії студентів; визначено зміст та здійснено добір навчального матеріалу; створено лінгводидактичну модель та розроблено підсистему вправ для формування в майбутніх лікарів німецькомовної стратегічної компетентності в рецептивних видах мовленнєвої діяльності. Експериментально доведено, що високого рівня сформованості німецькомовної стратегічної компетентності в аудіюванні та читанні можна досягти за умови дотримання етапності процесу навчання комунікативних стратегій аудіювання та читання, який орієнтований на перехід студентів від напівавтономії до повної автономії, використання відібраних навчальних матеріалів, підсистеми спеціально підготовлених вправ. За результатами дослідження укладено методичні рекомендації щодо організації навчання.

Ключові слова: стратегічна компетентність, навчальна автономія, навчальна напівавтономія, читання, аудіювання, комунікативні стратегії, рецептивні види мовленнєвої діяльності, майбутні лікарі.

Ма Мінь. Методика навчання усного китайського діалогічного мовлення майбутніх філологів. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (східні мови).

У дисертації теоретично обґрунтовано, практично розроблено та експериментально перевірено методику навчання студентів мовних спеціальностей усного китайського діалогічного мовлення на середньому рівні.

Обґрунтовано й розроблено підсистему завдань і вправ для навчання усного китайського діалогічного мовлення в межах виділених видів діалогічної взаємодії, яка реалізується в 3 етапи: етап I – робота з діалогами-зразками, етап II – варіювання та трансформації діалогів для досягнення комунікативної мети, етап III – конструювання креативних, імпровізованих діалогів, підтримування діалогічної взаємодії різних типів. Розроблено лінгводидактичну модель (у двох варіантах – синкретному та дискретному) навчання усного китайського діалогічного мовлення студентів-філологів на середньому етапі мовної підготовки. У ході експерименту встановлено ефективність авторської методики у цілому, а також доведено перевагу варіанту моделі дискретного навчання діалогічних взаємодій. Достовірність результатів експерименту було доведено за допомогою статистичного методу Манна-Уїтні. Сформульовано методичні рекомендації щодо навчання майбутніх філологів усного китайського діалогічного мовлення за авторською методикою.

Ключові слова: філологи-сінологи, усне китайське діалогічне мовлення, комунікативний підхід, компетентнісний підхід, середній рівень навчання китайської мови в університеті, методика навчання усного китайського діалогічного мовлення.

Голова ради – доктор пед. наук професор В. М. Шовковий,
член ради – кандидат пед. наук доцент Я. В. Окопна

**Дисертації, захищені в спеціалізованій ученій раді К 58.053.05
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка**

Палецька-Юкало А. В. Методика формування німецькомовної лексичної компетентності майбутніх учителів на основі автентичних художніх творів. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови).

У дисертації здійснено теоретичне обґрунтування та експериментальну перевірку ефективності методики формування німецькомовної лексичної компетентності майбутніх учителів на основі автентичних художніх творів. Визначено сутність ключових понять дослідження. Уточнено структуру німецькомовної лексичної компетентності та схарактеризовано її компоненти (лексичні знання, рецептивні та репродуктивні лексичні навички, лексичну усвідомленість, мовний та мовленнєвий досвід). Обґрунтовано, що навчання іншомовної лексики майбутніх учителів на основі автентичних художніх творів доцільно здійснювати на засадах інтегрованого підходу, який передбачає системно-цілісний характер формування німецькомовної лексичної компетентності. Окреслено принципи відбору автентичних художніх творів (принцип естетичного впливу на читача, системно-літературний, вокабулярно-стилістичний, принцип мовленнєвого потенціалу) та принципи відбору лексичного матеріалу (вживаності, сполучуваності, стилістичної необмеженості, багатозначності, тематичності, практичної необхідності). Здійснено аналіз лексичного рівня відібраних автентичних художніх творів. Визначено етапи формування німецькомовної лексичної компетентності майбутніх учителів на основі автентичних художніх творів (вступний мотиваційний, операційно-пізнавальний, контрольний-оцінювальний, узагальнювальний). Відповідно до окреслених етапів розроблено підсистему вправ, яка містить чотири групи. Сконструйовано модель формування німецькомовної лексичної компетентності майбутніх учителів на основі автентичних художніх творів, яка характеризується системністю, послідовністю та взаємозв'язком усіх компонентів.

Ефективність запропонованої методики доведено експериментально. За результатами проведеного дослідження укладено методичні рекомендації щодо формування німецькомовної лексичної компетентності майбутніх учителів на основі автентичних художніх творів.

Ключові слова: майбутні вчителі німецької мови, німецькомовна лексична компетентність, автентичний художній твір, лексична одиниця, знання, навички, принципи відбору навчального матеріалу, підсистема вправ.

Білянська І. П. Формування англійської аудитивної компетентності майбутніх учителів із використанням аудіокниг художніх творів. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 “Теорія та методика навчання (германські мови)”.

У дисертації теоретично обґрунтовано, розроблено та експериментально перевірено методику формування англійської аудитивної компетентності майбутніх учителів із використанням аудіокниг художніх творів.

Проаналізовано сучасний стан дослідження проблеми формування іншомовної аудитивної компетентності та виокремлено теоретичні і практичні аспекти, що лягли в основу розробленої методики. Визначено психолінгвістичні та методичні передумови формування англійської аудитивної компетентності майбутніх учителів із використанням аудіокниг художніх творів. Проаналізовано дискурсивні особливості аудіокниг сучасних англійських оповідань, виокремлено їх основні характеристики та виявлено причини труднощів аудіювання цих творів. Доведено залежність сприйняття художніх творів від стійкої та тимчасової аперцепції та визначено чинники, що впливають на ефективність сприйняття на слух та розуміння художніх

творів (об'єктивні, суб'єктивні, об'єктивно-суб'єктивні). Виокремлено основні види аудіювання аудіокниг художніх творів (навчальне, автономне, дистантне, контактне, інтенсивне та екстенсивне). Визначено критерії відбору аудіокниг художніх творів як навчального матеріалу для інтенсивного (професійне озвучення, високохудожність, репрезентативність, змістовий критерій, доступність та посиленість, різноманітність, тематичність, актуальність тематики) та екстенсивного (професійне озвучення, відповідність жанру та змісту художніх творів інтересам студентів, доступність та посиленість) аудіювання. Здійснено відбір 27 сучасних англійських оповідань, що відповідають визначеним критеріям та можуть бути рекомендовані для інтенсивного та екстенсивного аудіювання. Визначено етапи формування англійської аудиторної компетентності майбутніх учителів із використанням аудіокниг художніх творів. У межах трьох основних етапів (підготовчий, основний, завершальний) виділено 8 підетапів роботи із аудіокнигами (підготовчо-розвивальний, орієнтаційно-мотиваційний, аудиторне та самостійне прослуховування, інтерактивний, навчальний, тренувальний, рефлексивний). Розроблено систему вправ, яка складається із 6 підсистем, що включають 6 груп та 18 підгруп вправ, а також щоденник аудіювання. Запропоновано циклічну модель організації процесу навчання аудіювання ХТ, яка поєднує інтенсивне та екстенсивне аудіювання, і включає 3 цикли навчання.

Ефективність розробленої методики доведено експериментально. Виявлено доцільність формування лексичних навичок аудіювання, інтонаційних та слуховимовних навичок студентів під час роботи з аудіокнигами художніх творів. Укладено методичні рекомендації для викладачів щодо навчання майбутніх учителів аудіювання аудіокниг художніх творів.

Ключові слова: англійська аудиторна компетентність, аудіокниги, аудіювання, критерії відбору художніх творів, майбутні учителі англійської мови, модель навчання, система вправ, сучасні англійські оповідання, художній твір, щоденник аудіювання.

Кодлюк І. В. Формування англійської компетентності в діалогічному мовленні майбутніх фахівців з туризму в коледжах. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови).

У роботі проаналізовано стан зазначеної проблеми в сучасних наукових дослідженнях; охарактеризовано теоретичні основи діалогічного мовлення; уточнено сутність і структуру англійської компетентності в діалогічному мовленні майбутніх фахівців із туристичного обслуговування; розкрито зміст навчання англійського діалогічного мовлення студентів у коледжах.

Розроблено методику формування англійської компетентності в діалогічному мовленні майбутніх фахівців із туристичного обслуговування, яка відображена у відповідній моделі. Структурними компонентами моделі є такі блоки: цільовий (мета, теоретичні підходи, принципи навчання); змістово-процесуальний (етапи навчання діалогічного мовлення та підсистема вправ: I етап – “реплікування” (умовно-мовленнєві рецептивно-репродуктивні та репродуктивні вправи), II етап – укладання діалогічних єдностей (умовно-мовленнєві рецептивно-продуктивні вправи), III етап – укладання мінідіалогів (мовленнєві рецептивно-продуктивні вправи з керуванням), IV етап – укладання діалогів певних функціональних типів (мовленнєві рецептивно-продуктивні вправи без керування); методи навчання – інтерактивні, метод проектів, кейс-метод; засоби навчання; навчальні дисципліни – “Англійська мова за професійним спрямуванням”; критеріально-результативний (компоненти англійської компетентності в діалогічному мовленні – мовна, мовленнєва, лінгвосоціокультурна, навчально-стратегічна; критерії та рівні її сформованості; очікуваний результат). Результативність розробленої методики доведена експериментально.

Ключові слова: англійська компетентність в діалогічному мовленні, майбутні фахівці з туризму, коледжі, туристичне обслуговування, підсистема вправ, комунікативні ситуації, діагностичний інструментарій.

Тумак О. М. Становлення та розвиток методики навчання англійської мови на Буковині (кінець XIX – початок XX ст.). – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 “Теорія та методика навчання (германські мови)”.

У дисертації подано комплексне дослідження становлення та розвитку методики навчання англійської мови на Буковині у 1872–1918 рр. як складного методичного явища, окреслено його методологічну основу та проаналізовано джерельну базу; обґрунтовано періодизацію розвитку методики навчання англійської мови на Буковині та визначено особливості реалізації методів навчання англійської мови на Буковині у досліджуваний відрізок часу; проаналізовано навчальні програми та підручники з англійської мови; окреслено можливості реактуалізації продуктивних ідей історико-педагогічного досвіду методики навчання англійської мови на Буковині в кінці XIX – на початку XX ст.

Дослідження здійснено із використанням підходів, принципів і методів чотирьох рівнів: філософського, загальнонаукового, конкретно-наукового і технологічного.

Згідно з виділеними критеріями визначено основні етапи розвитку навчання англійської мови на Буковині у 1872–1918 рр.: I етап – 1872–1900 рр. – становлення методики навчання англійської мови; II етап – 1900–1918 рр. – розвиток методики навчання англійської мови.

Перший етап характеризується становленням методики навчання англійської мови на Буковині. Аналіз навчальних програм та підручників із англійської мови засвідчив застосування перекладних (граматико-перекладного і текстуально-перекладного) методів навчання. Реалізація цих методів здійснювалася на основі мовного підходу та з дотриманням основних дидактичних і окремих методичних принципів. Навчання за перекладними методами мало свою специфіку на Буковині: навчання вимови, писемного мовлення і ознайомлення з культурою англійських країн.

Другий етап – розвиток методики навчання англійської мови на Буковині. Проаналізовані навчальні програми та підручники з англійської мови вказують на реалізацію прямого методу навчання. Для процесу навчання англійської мови характерне використання мовленнєвого, інтегрованого та культурологічного підходів, застосування базових дидактичних і методичних принципів. До особливостей прямого методу на Буковині відносимо: навчання теоретичних аспектів мови і реалізацію перекладних форм роботи.

Ключові слова: методика навчання англійської мови, Буковина, передумови розвитку, періодизація, ретроспектива, навчальні програми, підручники з англійської мови, підхід, метод, дидактичні принципи, методичні принципи.

Голова ради – доктор пед. наук професор І. П. Задорожна

Підписано до друку 27.12. 2018 р. Формат 70x108 1/16
Папір друк. № 1 Спосіб друку офсетний. Умовн. друк. арк. 30,62
Умовн. фарбо-відб. 30,73 Обл.-вид. арк. 30,73
Тираж 100. Зам. № 18 - 521

Видавничий центр КНЛУ
Свідоцтво: серія ДК 1596 від 08.12.2003 р.

Віддруковано “Видавництво Ліра-К”
03115, Київ, вул. Ф. Пушиної, 27
Свідоцтво про внесення до державного реєстру
Серія ДК № 3981.